

15.05.2023

Asia/5

§ 21 Helsingin kaupungin yritys-kysely 2023

HEL 2023-005784 T 14 00 02

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto merkitsi tiedoksi Helsingin kaupungin yritys-kyselyn 2023 keskeiset tulokset ja johtopäätökset.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat erityisasiantuntija Kaisa Saario ja maan-käyttöjohtaja Rikhard Manninen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Kaisa Saario, erityisasiantuntija, puhelin: 310 21545
kaisa.saario(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin yritys-kysely 2023 näkemyksiä kaupungin elinvoimatekijöistä
- 2 Taloustutkimuksen tiivistelmäraportti Helsingin yritys-kysely 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 mukaan Helsinki on kasvun paikka. Helsinkiä kehitetään osaajille ja yrityksille houkuttelevana paik-kana, joka vetää puoleensa uusia ihmisiä, osaajia ja yrityksiä. Kaupun-kistrategian tavoitteena on, että Helsingin taloudellinen toimeliaisuus kasvaa sekä elinkeinot ja ammatit monipuolistuvat.

Strategiassa esitettyjen tavoitteiden ja kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteiden edistäminen edellyttää yritysten tarpeiden, näkemysten ja odotusten ymmärtämistä. Helsingin kaupunki on teettänyt Taloustut-kimuksella yritys-kyselyn, joka perustuu 975 helsinkiläisen yrityksen vastauksiin. Yritys-kysely on jatkoa vuosina 2020, 2018 ja 2016 toteute-

tuille kyselyille. Jokaisella mittauskerralla vastauksia on saatu noin tuhannelta yritysvastaajalta.

Kaupungin yrityskysely antaa laajan tietopohjan helsinkiläisten yritysten näkemyksistä ja asiakaskokemuksista. Yrityskyselyllä selvitetään yritysten näkemyksiä kaupungin elinvoimaan ja yritysmyönteisyyteen vaikuttavista tekijöistä sekä kaupungin palvelujen käyttöä ja kehittämisen tarpeita. Vuoden 2023 aineistosta ilmenee myös, miten kolmoiskriisi - koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja hyökkäyssodan kiihdyttämä energian hinnan nousu ovat vaikuttaneet yrityskenttään ja helsinkiläisten yritysten kasvunäkymiin. Kysely antaa myös tietoa siitä, miten eri toimialoilla toimivat yritykset näkevät Helsingin sijaintipaikkana ja millaisia kehitysehdotuksia yritykset antavat Helsingin kehittämiseen.

Kysely toteutettiin harkintaotannalla, jossa tavoitellaan riittäviä vastaajia vastaajaryhmittäin (toimialat, yrityskokoluokat). Lähtökohtana oli se, että otoksen rakenteen tulee olla mahdollisimman samanlainen kuin vuonna 2020 toteutetussa tutkimuksessa, jotta tulokset ovat vertailukelpoisia. Kyselyn tulokset on raportoitu pääasiassa yritysten toimialan ja kokoluokan perusteella. Tilastokeskuksen yrityskokoluokituksen mukaisesti vastaukset on ryhmitelty seuraavasti: Yksinyrittäjät, henkilö-määrältään pienet yritykset (2–49 hlöä), keski-suuret (50–249 hlöä) ja suuret (yli 249 hlöä). Vastauksia on joissakin kohdissa tarkasteltu myös muilla taustamuuttujilla kuten yritysten sijoittumispaikan (suurpiirit Helsingissä) mukaan tai sen perusteella onko vastaaja kotimarkkinayritys vai onko vastaajalla myös kansainvälistä toimintaa. Yrityksen toiminnan kansainvälisyys on uusi taustamuuttuja. Taustamuuttujan perusteella voidaan arvioida, miten esimerkiksi yritysten kansainvälinen toiminta vaikuttaa kasvuodotuksiin.

Yritykset ovat vastanneet kyselyyn ajanjaksolla 19.1.-23.3.2023. Toteutustapana oli puhelininformoitu nettikysely. Tämä tarkoittaa sitä, että Taloustutkimuksen haastattelijat rekrytoivat kyselyyn osallistujat puhelimitse asetettujen kiintiötavoitteiden mukaisesti. Niille yrityksille, jotka olivat halukkaita osallistumaan kyselyyn, lähetettiin linkki tutkimukseen sähköpostitse. Taloustutkimuksen mukaan toteutustapa varmistaa oikeiden haastateltavien tavoittamisen ja tavoitellun haastattelumäärän toteutumisen sekä mahdollistaa vastaajajoukon rakenteen kontrolloimisen ja pidempien vastausvaihtoehtojen ja valintakysymysten käytön lomakkeella paremmin kuin puhelinhaastattelu.

Kyselyä on uudistettu vuonna 2023 niin, että tietyt vertailtavat kysymykset säilyvät ennallaan. Kyselyn uudistamiseen on vaikuttanut tarve saada tarkoituksenmukaista tietoa kaupungin kehittämiseen muuttuneessa toimintaympäristössä. Siksi vuoden 2023 kyselykerralla yrityk-

siltä kysyttiin, onko yritys käyttänyt kaupungin palveluja kahden edeltävän vuoden (2021–2022) aikana. Aiemmillä kerroilla tarkastelu-aika oli paljon pidempi, viisi vuotta. Lyhyempi tarkastelukausi on kuitenkin palvelujen kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisempi.

Kyselyssä tarkastellaan NPS (Net Promotor Score) -luvun avulla, miten yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana on muuttunut aikaisemmista mittauskerroista. NPS on kansainvälisesti käytetty mittari, joka mittaa yhden kysymyksen avulla vastaajan suositteluhalukkuutta ja tyytyväisyyttä. Käytännössä, kun NPS on suurempi kuin nolla, suosittelijoita (10 tai 9 arvosanan antaneita) on enemmän kuin arvostelijoita (alle seitsemän arvosanan antaneet). Vastaavasti, kun luku on negatiivinen, arvostelijoita on enemmän kuin suosittelijoita. Luvussa ei kuitenkaan huomioida neutraaleja vastauksia, joita on annettu tälläkin kyselykerralla paljon.

Helsingin elinkeino-osastolla on laadittu Taloustutkimuksen tuottaman aineiston perusteella laaja selvitys tuloksista. Selvitykseen on otettu mukaan tuloksia raportoivien kaavioiden lisäksi myös runsaasti yritysten antamaa avointa palautetta ja yritysten ehdotuksia siitä, miten kaupunkia pitäisi kehittää aiempaa yritysmuoteisemmaksi ja toimivammaksi (liite 1 Helsingin yrityskysely 2023 – näkemyksiä kaupungin elinvoimatekijöistä).

Keskeiset tulokset

- Joka kolmannella yrityksellä liikevaihto kasvaa, joka toisella pysyy samana ja joka viidennellä synkemmät näkymät.
- Kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten kasvuodotukset kotimarkkinayrityksiä valoisimmat.
- Useampi yritys suunnittelee toiminnan ja toimipaikkojen laajentamista Helsingissä kuin poismuuttoa – Helsingin keskustan osalta tulos suhteellisen valoisa.
- Reilu kolmannes on käyttänyt kaupungin palveluja 2021–2022.
- Yrityspalvelut saavat yrityksiltä parhaimmat arviot – palveluja ei kuitenkaan tunneta riittävästi.
- Sallivampi ote tilojen käyttötarkoituksiin sai yritysvastaajilta kannatusta.
- Sosiaaliturvan kannustinloukkujen purkaminen yritysten tärkein keino osaavan työvoiman saantiin.

Vain pieni (5 %) osa yrityksistä suunnittelee muuttoa Helsingistä. Korona-ajoista ja etätyön yleistymisestä alkaen julkisuudessa on keskusteltu Helsingin ja monen muun kaupungin keskustan kuihtumisesta. Yrityskyselyn mukaan poismuuttoa harkitsevia ei kuitenkaan ollut juurikaan keskimääräistä enemmän eteläisellä suurpiirillä, jossa on suurin yritystiheys ja johon sijoittuu Helsingin ydinkeskusta. Vain harvalla toimialalla oli muutenkin enemmän yrityksiä, jotka harkitsivat poismuuttoa kuin toimipaikkojen laajentamista.

Lähes tuhannesta vastaajasta 39 prosenttia oli käyttänyt yhtä tai useampaa kaupungin palvelua vuosina 2021–2022. Kaupungin palveluista yritykset olivat käyttäneet eniten erilaisia lupamenettelyjä (esim. rakentamis-, ympäristö-, pysäköinti-, elintarvike-, terassi-, tapahtumaluvat) ja kaupungin internet-sivustoa ja sähköisiä palveluja. Lupapalveluja oli käyttänyt viidennes vastaajista (22 %) ja kaupungin internet-sivustoa ja sähköistä asiointia 17 prosenttia vastaajista. Joka kymmenes yritys oli käyttänyt myös kaavoitus- ja tonttipalveluja sekä työnantajalle suunnattuja työllisyyspalveluja (rekrytointiapu, -tapahtumat tai palkkatuki). Muiden palvelujen käyttö oli näitä palveluja vähäisempää.

Yritysten käyttämistä kaupungin palveluista parhaimmat arviot saivat erilaiset yrityspalvelut. Heikoimmat arviot saivat lupa-asiat ja kaavoitus- ja tonttiasiat. Vastaajat arvioivat palveluja asteikolla 1-5, jossa 1 on heikoin ja 5 paras. On huomattava, että kaikki arviot ylittivät kolmen. Kokemus kaupungin palveluista oli siis keskimäärin kohtuullisen hyvä. Palveluja ei kuitenkaan tunneta riittävästi. Vaikka kaikki yritykset eivät tarvitse kaupungin palveluja, yritysten olisi hyvä tietää, mitä palveluja ne voisivat tarvittaessa käyttää. Avoimista vastauksista ilmeni, että yritykset eivät aina tiedä, mitä palveluja Helsingin kaupunki tarjoaa yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Kysely kuitenkin lisäsi kyselyyn vastanneiden tietoa palveluista. Yritykset toivoivat avoimissa vastauksissaan, että kaupunki panostaisi enemmän palveluista viestimiseen.

Vaikka koronapandemia on muuttanut toimitilamarkkinaa ja työnteon paikkoja, hyvistä sijainneista kilpaillaan yhä enemmän. Huonommilla sijainneilla olevat tai vanhemmat tilat saattavat kuitenkin jäädä vajaalle käytölle tai jopa tyhjilleen. Suurin osa yritysvastaajista (62 %) toivoo, että kaupunki reagoisi tilanteessa niin, että yritykset voisivat käyttää tilojaan nykyistä joustavammin eri käyttötarkoituksiin. Tätä pidettiin tärkeänä kaikilla toimialoilla. Toiseksi eniten (25 %) yritykset korostivat sitä, että yritysten käytössä olevat alueet tulee jatkossakin säilyttää työpaikka-alueina, jotta turvataan yritysten sijoittumismahdollisuudet Helsingissä. Vastaajista 13 prosenttia toivoi myös, että kaupunki panostaisi voimakkaasti vähemmän kehittyneeseen alueeseen. Erityisen arvokasta Helsingin kehittämiselle on yrityksiltä saatu runsas palaute kehitettävistä alueista.

Sosiaaliturvan kannustinloukkujen purkaminen yritysten tärkein keino osaavan työvoiman saantiin. Sosiaaliturvan uudistaminen kannustinloukkoja purkamalla, kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus ja työperäisen maahanmuuton vauhdittaminen valtion keinoin olivat yritysten tärkeimmät reseptit osaavan työvoimaan saamiseksi. Näistä kaupunki pystyy vaikuttamaan erityisesti asuntotuotantoon. Helsingin tavoitteena on vaikuttaa siihen, että asuntoja rakennetaan riittävästi, jotta hintataso pysyisi kohtuullisena.

Puolet yritysvastaajista (46 %) näki tarvetta koulutusjärjestelmän ja sisältöjen uudistamiselle. Koulutusjärjestelmän epäkohtana mainittiin useimmin ammatillisen koulutuksen puutteet. Yritysten mukaan ammatillinen koulutus ei tuota riittävästi yritysten tarpeisiin sopivaa tai ammatitaitoista työvoimaa. Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä pidettiin myöskin liian vähäisenä ja koettiin, että yhteistyö aloitetaan liian myöhään, mikä vuoksi alalle ei edes hakeuduta.

Yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana on laskenut edelliseen kyselykertaan verrattuna. Suosittelemattomuutta kuvaava NPS-luku oli yksi vuonna 2023, kun se oli yhdeksän vuonna 2020. Rahoitus- ja vakuutusalan, muotoilun ja luovien alojen yritykset, informaatio- ja viestintäalan, kiinteistöalan ja life science -toimialan yritykset olivat keskimääräistä tyytyväisempiä Helsinkiin sijaintipaikkana. Yritykset, jotka suhtautuivat kriittisemmin Helsinkiin sijaintipaikkana, olivat keskimääräistä useammin kuljetusalalla, smart & clean -toimialalla, teollisuudessa, rakennusalalla ja kaupan alalla sekä ravitsemusalalla. Keski- ja suuret yritykset ovat merkittäviä kaupungille niin työllisyyskuin liikevaihtonäkökulmasta. Näissä vastaajaryhmissä kriittisiä vastaajia oli enemmän kuin myönteisiä. Määrällisesti suurimmissa vastaajaryhmissä, yksinyrittäjissä ja alle 50 henkilöä työllistävien yritysten joukossa suosittelemattomia oli enemmän kuin kriittisiä vastaajia.

Toimintaympäristömuutokset ja esimerkiksi etätyön ja paikkariippumattoman työn yleistymisen pandemian alusta lähtien ovat todennäköisesti vaikuttaneet yritysten haluun suositella Helsinkiä sijaintipaikkana. Yritysten mukaan koetut autoilun vaikeutuminen, liikenteen sujuvuuden puutteet ja pysäköintiongelmien puutteet ovat kuitenkin laskeneet eniten suosittelumattomuutta. Lisäksi, kun yrityksiltä kysyttiin Helsingin onnistumisesta liikenteeseen ja maankäyttöön liittyvissä asioissa, yritysten arviot olivat aiempaa kriittisempiä. Helsingin panosta kansainvälisten yhteyksien ja seudun joukkoliikenneyhteyksien kehittämiseen arvostettiin edelleen, mutta kriittisiä arvioita annettiin yritys- ja asukaspaikoinnille, yritystonttien saatavuudelle, yritystarpeiden huomiointille kaavoituksessa sekä liikenteen ja jakeluliikenteen sujuvuudelle. Yritys- ja asukaspaikointi sai yrityksiltä heikoimmat arviot. Liikenteeseen ja pysäköintiin liittyvät asiat nousevat myös kärkeen, kun yritysvastaajat pohtivat, miten

15.05.2023

Asia/5

kaupunkia pitäisi kehittää. Lisäksi yritys vastaajat antavat lukuisia vinkkejä kaupungin kehittämiseen – niin ketterämpään asiointiin, työvoiman saatavuuteen, julkisiin hankintoihin kuin moneen muuhunkin asiaan.

Elinkeinojaoston kokouksessa asiaa esittelee erityisasiantuntija Kaisa Saario.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää elinkeinopolitiikkaa ja kilpailukykyä koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista. Lisäksi elinkeinojaosto päättää työllisyydenhoidon periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista ja maahanmuuttoa koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Kaisa Saario, erityisasiantuntija, puhelin: 310 21545
kaisa.saario(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin yritys kysely 2023 näkemyksiä kaupungin elinvoimatekijöistä
- 2 Taloustutkimuksen tiivistelmäraportti Helsingin yritys kysely 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566